

dropa v poraste ozimnej pšenice priamo dohľadané, na hniezde boli nájdené škrupiny z vajej a taktiež bola vykonaná ďalšia fotodokumentácia (P. Spakovszky, in verb.). Vzhľadom na nepriaznivé počasie (silné búrky a intenzívne dažde) koncom tretej dekády mája a začiatkom júna nebolo možné overiť či hniezdenie bolo úspešné. Posledné hniezdenie dropa fúzatého na Sysľovských poliach bolo zaznamenané v r. 2005 (Chavko & Maderič 2008). V CHVÚ Lehnice v dňoch 22. – 24. 7. 2010 traktorista N. Valovič zo spoločnosti Agripent s. r. o. Lehnice viackrát pozoroval 1 sliepku spolu s 1 mláďaťom na poliach v blízkosti lokality Veľký Lég medzi Lehnicami a obcou Maslovce a v jednom prípade dokonca prechádzal len asi 20 m popri sliepke s mláďaťom. Uvedené pozorovanie bolo overené a fotograficky zdokumentované druhým z dvojice autorov článku (23. 7. 2010). Na konci júla bola sliepka s mláďaťom viackrát pozorovaná aj pracovníkmi zo spoločnosti Agrolens s. r. o. Čenkovce, ktorá obhospodaruje poľnohospodársku pôdu v časti CHVÚ Lehnice (J. Németh, in verb.). Dňa 8. 8. 2010 bola pozorovaná s najväčšou pravdepodobnosťou tá istá sliepka v poraste lucerny siatej pri obci Maslovce, ale už bez mláďaťa. Predpokladáme, že v tomto prípade hniezdenie skončilo neúspešne, lebo aj v neskoršom období sme pozorovali už len samotnú sliepku. Posledné hniezdenia na Žitnom ostrove severne od Dunaja boli zaznamenané v r. 1989 pri Lehniciach a v r. 1992 pri Čukárskej Pake (Chavko & Sirovová 2002).

Zimování labutě malé (*Cygnus columbianus*) na Dunaji ve Štúrově (JZ Slovensko)

Wintering of the Tundra Swan (Cygnus columbianus) on Danube in Štúrovo (SW Slovakia)

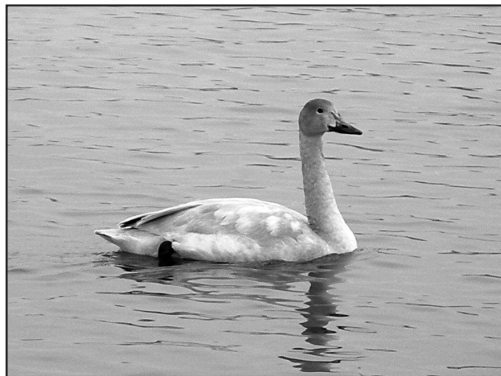
Vladimír HOŠEK

943 65 Kamenica nad Hronom 159, Slovensko; hosek@inMail.sk

Labuť malá (*Cygnus columbianus*) hnízdí převážně v tundře za polárním kruhem. Část euroasijské populace zimuje pravidelně na pobřeží západní Evropy, Dánsko, Nizozemí, Velká Británie a Irsko. Ojedinele byli zatoulaní jedinci pozorováni v jižní a střední Evropě a v severní Africe (Hudec et al. 1994). Na Slovensku byla zjištěna od r. 1907 pouze 6× (Trnka 1997): 20. 2. 1907 – 1 ex. Kolárovo; 5. 1. 1957 – 4 ex. Badín; 14. 3. 1969 – 3 ex. Zemplínská Širava; 4. 3. 1982 – 2 ex. Piešťany; 1. 12. 1985 – 1 ex. štrkovisko Geča u Košic a 25. 1. 1990 – 2 ex. Piešťany.

Stejně tak v sousedních státech je pozorována velmi vzácně. V České republice se v letech 1947–2009 labuť malá vyskytla 22× (J. Hora in litt., <http://www.fkcsu.cz>). Zjištěna byla v době od 11. října do 1. května, s gradací v období tahu v listopadu (6×) a březnu (8×). Výjimkou je pozorování pelichajícího jedince 23. 7. 1984 na Ohři u Nebanic (Hudec et al. 1994). Nejčastěji

(11×) se vyskytla jednotlivě (nezapočítány 2 dokladové ex. v muzeích), 2 ex. 5×, 3 ex. 1×, 4 ex. 1×, nejpočetnější hejna čítala 15 ex. (12 ad., 3 imm.) – 27. 3. 1983 na údolní nádrži Rozkoš u České Skalice ve východních Čechách (Žďárek 1987), 20 ex. (16 ad., 4 imm.) – 23–25. 2. 2001 na Šumvaldském rybníku u Šumvaldu na Olomoucku (Vavřík 2002) a 16 ex. (13 ad., 3 imm.) – 21–30. 3. 2001 u Spolí, okres České Budějovice (Ševčík & Šimek 2003), přičemž se téměř jistě mělo jednat o stejné ptáky jako u Šumvaldu. Nejdéle se ptáci na lokalitě zdržovali 48 dní – 7. 3. – 23. 4. 1978 1 ex. na Lednických rybnících (Macháček 2009). Hejno z roku 2001 se na území ČR pohybovalo nejméně 38 dní. V rozmezí let 1947–1974 byla labuť malá zjištěna pouze ve 4 letech (14,3 %, n = 28 let), za 15 let od roku 1975 do roku 1989 pak již v 10 letech (66,7 %, 2× více než 1 výskyt v roce) a během dalších 20 let (1990–2009), i při rychlém rozvoji birdwatchingu a nárůstu počtu pozorova-

Obr. 1. Labuť malá (*Cygnus columbianus*), Dunaj u Štúrova, 21. 1. 2010 (Foto: V. Hošek).

Fig. 1. Tundra Swan (*Cygnus columbianus*) on Danube in Štúrovo, January 21, 2010 (Photo by V. Hošek).

vatelů, opět jen v 5 letech (25 %). Zvýšený počet výskytů v 70–80. letech 20. století a jejich menší početnost v následujícím období, je dáván do souvislosti se zvýšeným počtem zimujících jedinců v severní Evropě v tomto období a jeho klesajícím trendem od konce minulého století (BirdLife International 2004).

Z Maďarska je první záznam o labutí malé z roku 1899 a další výskyty jsou hlášeny až od roku 1975 (Magyar et al. 1998) a do roku 2009 je známo asi 23 údajů (P. Szinai in litt.). Některé údaje od více pozorovatelů, zveřejněné v posledních letech (<http://www.birding.hu>), se však mohou týkat stejných jedinců nebo skupin ptáků, zastížených na různých lokalitách (např. 13. 12. 2005 – 28. 3. 2006). Nicméně výčet nemusí být kompletní, protože některé údaje, zveřejněné v různém regionálním tisku, mohly být přehlédnuty. Zjištěna byla pouze v období tahu a zimování, výjimečně od konce září do začátku dubna. Nejčastěji byli pozorováni jednotliví ptáci (5×) a dvojice (4×), 3 ex. 1×, 4 ex. 1×, 5 ex. 3×, 6 ex. 2× a 7 ex. 1×. Pomineme-li údaj z roku 1899, pak z let 1975–1989 je znám výskyt v 5 letech (33,3% z 15 let) a od roku 1990 do roku 2009 v 9 letech (45,0% z 20 let), přičemž v některých letech se labuť malá vyskytly i několikrát – jednak koncem zimy a na jaře a pak evidentně jiní jedinci koncem podzimu a začátkem zimy téhož roku. Na Dunaji byla labuť malá zjištěna doposud jen 7–18. 1. 1977, a to 2 ex. u Vácu (Magyar et al. 1998).

Dne 17. 1. 2010, zjistil M. Pathó 1 ex. labuť malé v zimujícím hejnu labutí velkých (*Cygnus olor*) na Dunaji u Štúrova, na lokalitě „zátoka“, cca 400 m nad mostem (<http://www.birding.sk>). Podle převážně hnědého zbarvení šlo o loňské mládě. Od tohoto dne byl zde jedinec pozorovaný mnohokrát, četnými ornitology i milovníky ptactva, jak svědčí zprávy na uvedené webové stránce. Protože často i několikrát za den přeletoval, společně s ostatními labutěmi na druhý břeh Dunaje do maďarského Ostříhomu, jsou četné zprávy o jeho výskytu zveřejněny i v Maďarsku (<http://www.birding.hu>). Jedinec se na lokalitě zdržoval až do 9. 3. 2010. Poslední zpráva o něm je však z 25. 3. 2010, kdy byl zjištěn v Maďarsku u Veróce, 22 km po proudu Dunaje. Osobně se mi podařilo labuť malou prvně pozorovat 20. 1., kdy se zdržovala na této lokalitě ve společnosti 51 labutí velkých. Stále se pohybovala na okraji hejna a často se ozývala jemným „khéé-khéé“. Při jejich pokusech dostat se blíže ke břehu byla většími labutěmi odstrkována, i když ne příliš agresivně. Přesto se mi ji podařilo vylákat na břeh, odchytit a okroužkovat. Jak jsem mohl posoudit, byla v dobré zdravotní a výživné kondici, přiměřené tomuto ročnímu období. Uvedený výskyt je prvním ze slovenského úseku Dunaje. Pozoruhodný je i tím, že se na stejné lokalitě zimující jedinec zdržoval téměř dva měsíce. Údaje i s fotodokumentací (obr. 1) byly postoupeny k posouzení Faunistickou komisí SOS/BirdLife Slovensko, která je akceptovala jako sedmý nález druhu na území Slovenska (01/2010).

Poděkování

Za cenné rady a pomoc při úpravě rukopisu a vyhledání dostupných dat patří poděkování A. Krištínovi, J. Horovi a P. Szinaiovi.

Literatura

- BIRDLIFE INTERNATIONAL 2004: Birds in Europe population estimates, trends and status. BirdLife Conservation Series No. 12. — BirdLife International, Cambridge.
- HUDEC K. et al. 1994: Fauna ČR a SR. Ptáci I. — Academia, Praha.
- MAGYAR G., HADARIC T., WALICZKY Z., SCHMIDT A., NAGY T. & BANKOVICS A. 1998: Magyarország madarainak

- névjegyzéke – An Annotated List of the Birds of Hungary. — Magyar Madártani és Természetvédelmi, Budapest.
- MACHÁČEK P. 2009: Ptáci Lednických rybníků. — Regionální muzeum v Mikulově, Mikulov.
- ŠEVČÍK J. & ŠIMEK L. 2003: Jarní výskyt labutě malé (*Cygnus columbianus bewickii*) na Třeboňsku. — Zprávy ČSO 57: 38–39.
- TRNKA A. 1997: Aktuálny prehľad vtákov Slovenska. — Trnavská univerzita, Trnava.
- VAVŘÍK M. 2002: Zpráva Faunistické komise ČSO za období 1999–2001. — Zprávy ČSO 55: 5.
- ŽDÁREK P. 1987: Ptactvo údolní nádrže Rozkoš. — Sborník Východočeské pobočky ČSO ZK ROH Tesla Pardubice 9: 1–102.

Došlo: 3. 8. 2010

Prijaté: 8. 10. 2010

Hniezdenie čoríka bielo krídleho (*Chlidonias leucopterus*) na Slovensku po 25 rokoch

Breeding of the White-winged Black Tern (Chlidonias leucopterus) in Slovakia after 25 years

Miloš BALLA

Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Latorica, M. R. Štefánika 1755, 075 01 Trebišov, Slovensko;
milos.balla@sopsr.sk

Súvislý hniezdny areál čoríka bielo krídleho (*Chlidonias leucopterus*) sa rozprestiera od východnej Európy po východnú Čínu, na juhu hniezdi oddelene v Iraku. V Európe sa vyskytuje od západnej Ukrajiny a Bieloruska po Ural, ostrovčekovite hniezdi v Maďarsku, Poľsku a v Rumunsku (Cramp 1994).

Druh je z čoríkov na Slovensku najzriedkavejší. Pravidelne a početnejšie sa vyskytuje počas jarnej migrácie len v oblasti Východoslovenskej nížiny, predovšetkým na území rybníčnej sústavy pri Ináčovciach, ale aj tu jeho početnosť výrazne kolíše. Hniezdenie tohto druhu na Slovensku bolo doložené len v oblasti Medzibodrožia. Po prvý raz bolo zistené v r. 1977 pri obci Leles. V rokoch 1979–1982 a 1985 čoríky bielo krídle hniezdili pri Boľanoch. Od r. 1986 z dôvodu poklesu spodných vôd došlo k zániku hniezdného biotopu (Danko & Matušik 1995). Odvtedy

hniezdenie na Slovensku zistené nebolo a ani po výraznom zlepšení lokalít v Medzibodroží koncom 90. rokov 20. stor. sa tam čoríky ako hniezdiče nevrátili.

K opätovnému zahniezdeniu došlo až v r. 2010 na lokalite Opátske piesky medzi obcami Strážne a Somotor (okr. Trebišov). Toto pomerne rozsiahle územie sa využíva hlavne ako lúky a pasienky na extenzívny chov dobytky a je charakteristické výskytom nízkych pieskových dún a presypov, popretkávaných pomerne hustou sieťou mokradí v bezodtokových terénnych depresiách s hĺbkou vody 0,1–1,5 m. Extrémne dlhodobé zrážky v tomto roku spôsobili výrazné zdvihnutie hladiny podzemných vôd, v dôsledku čoho voda vystúpila z depresií a zaplavila aj pomerne veľké plochy okolitých lúk už s vysokým porastom tráv (obr. 1). Čoríky bielo krídle (5 jedincov) boli na tejto lokalite prvýkrát pozorované koncom mája, ale 8. 6. 2010 sa tu